

Nr 55.

Av herr **Nordström** i Kramfors m. fl., om upphävande av lagen om tjänsteplikt.

Vid 1939 års urtima riksdag genomfördes en rad lagar och förordningar, som till sin innebörd betyder ett allvarligt hot mot den svenska arbetarklassens existensvilkor. Bland de lagar, som mest frappant upphäva den hittills åtminstone formellt gällande likheten inför lagen, befinner sig i främsta rummet den s. k. lagen om tjänsteplikt. Redan vid lagförslagets framläggande i urtima riksdagen genom regeringens proposition nr 92 tillkännagåvo vi i en motion vår uppfattning om denna lag och yrkade avslag på densamma. Tyvärr lyckades det inte oss att avvärja detta attentat mot arbetarklassens legitima rättigheter att värna sina livsintressen på arbetsmarknaden.

Då det är uppenbart, att lagen om tjänsteplikt till sina verkningar kommer att ensidigt drabba det egendomslösa men arbetande folket i vårt land och medverkar till att göra det rättslöst, anse vi det vara vår plikt att ånyo göra en framställning till riksdagen om upphävande av denna lag, inuan den ännu hunnit åstadkomma direkta skadeverkningar. Några svårigheter att erhålla arbetskraft till olika arbetsområden i vårt land torde inte föreligga, försåvitt arbetsförhållandena och inkomstmöjligheterna äro sådana att de arbetande anse dem medge en draglig utkomst.

Allvarliga farhågor för lagens lönedepressande verkningar anfördes också i yttrandet från tjänstemannaorganisationen Daco till de sakkunnigas förslag. Daco belyste bl. a. klasskaraktären i lagförslaget med hänvisning till att detta icke »anvisat någon väg, på vilken man i en kritisk situation skulle kunna mobilisera de grupper medborgare, som icke i normala fall sysselsättas med förvärvsarbete, men som ändå äro fullt arbetsföra. Här avses dels sådana personer, som 'leva på pengar' och icke alls eller endast tillfälligtvis utföra dylikt arbete...»

Formellt gäller lagen visserligen lika för alla, men den avser inte att mobilisera dem, som »leva på pengar», till tjänsteplikt för folkförsörjningens skull. Daco anförde vidare i sitt yttrande:

»Det synes därför som om kommittén nästan uteslutande tagit sikte på dem, som redan äro i arbete eller som på grund av sitt ekonomiska läge tvingas att uppträda som arbetssökande.»

Denna Dacos uppfattning har inte på något sätt blivit vederlagd, varför det är berättigat att antaga att lagen ensidigt riktar sig mot dem »som på grund av sitt ekonomiska läge äro tvingade att söka arbete», d. v. s. främst arbetarklassen. Detta markerar ytterligare bristen på likhet inför lagen.

I fråga om lagens inverkan på löneförhållandena anförde Daco i sitt yttrande bl. a. följande:

»Daco inser klart att i tjänstepliktslagens syfte även ingår att förhindra oskäligen lönestegringar, liksom andra speciella krislagar avse att förhindra en oskäligen stegring av andra priser. Det får emellertid icke ske, att lagen utnyttjas för att förhindra en rimlig anpassning av lönerna efter levnadskostnadernas stegring. Det kan därför ifrågasättas, att statsmakterna, innan tjänstepliktsförordning utfärdas, skola undersöka, huruvida ej löneläget på det område, där arbetskraftsbehov föreligger, är så osedvanligt lågt, att denna omständighet utgör det förnämsta hindret för erhållande av erforderlig arbetskraft.»

Tjänstepliktslagen avser att förhindra »oskäligen lönestegringar», men så länge vi leva i ett kapitalistiskt samhälle anses ju exempelvis lant- och skogsarbetarnas krav på en förtjänst av 6 à 8 kr. om dagen »oskäligen», medan det å andra sidan inte alls befinnes oskäligen att bankirer och andra »tjänar» tusentals kronor om dagen. Under det man här har skapat en lag, som avser att hindra arbetarna att ernå vad man kallar oskäligen löneförhöjningar, så saknas fullständigen en lagstiftning som hindrar oskäligen företagervinster. Återigen ett uttryck för »likheten inför lagen»!

I belysning av övriga krislagar och dagsaktuella företeelser är det klart, att tjänstepliktslagen utgör ett av de medel, som avser att övervältra hela krisbördan på den fattigaste delen av Sveriges folk, den egendomslösa arbetarklassen.

Under hänvisning till ovanstående få vi därför hemställa,

att riksdagen måtte besluta upphäva den vid 1939 års urtima riksdag antagna lagen om tjänsteplikt.

Stockholm i januari 1940.

Axel Nordström.

S. Rönn-Christiansson.

K. Senander.

J. H. Brädefors.

H. Hagberg.